

Załącznik do Uchwały Nr VIII/69/11
Rady Powiatu Siemiatyckiego
z dnia 21 października 2011r.

**POWIATOWY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
NA LATA 2011 – 2015**

Siemiatycze 2011 r.

Spis treści:

I.	Wprowadzenie	str. 3
II.	Krótką charakterystyka obszaru objętego Programem	str. 6
III.	Diagnoza obszaru objętego Programem.	str. 12
IV.	Cele Programu	str. 25
V.	Sposób realizacji programu	str. 31

I. Wprowadzenie.

Zdrowie psychiczne.

Nie ma zdrowia bez zdrowia psychicznego. Słowa te mają odzwierciedlenie w obecnej definicji przyjętej przez Światową Organizację Zdrowia. „ **Zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby, czy kalectwa, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu – dobrego samopoczucia**”.

Zdrowie psychiczne oznacza brak objawów zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania. Bywa także określane jako harmonia w obrębie struktury osobowości, harmonia ze środowiskiem społecznym, dobre samopoczucie, zdolność do pracy, miłości i działalności twórczej. Zdrowiem psychicznym jest nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również stan, w którym osoba zdaje sobie sprawę ze swego potencjału, może sobie radzić ze stresem, pracować efektywnie oraz jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie.

Uważa się, że zdrowy, dojrzały emocjonalnie człowiek respektuje potrzeby swoje i innych ludzi. Jest dobrze przystosowany społecznie - stara się utrzymywać dobre kontakty z innymi ludźmi, jest względnie stały w utrzymywaniu związków emocjonalnych. Jest przy tym autonomiczny, nie zabiega o akceptację innych za wszelką cenę. Akceptuje siebie samego. Jest tolerancyjny, przyznaje sobie i innym prawo do popełniania błędów, nie stawia sobie i innym nierealistycznych wymagań. Akceptuje pewną dozę niepewności w świecie i konieczności myślenia w kategoriach prawdopodobieństwa. Rozumuje w sposób racjonalny, oparty na obiektywnych faktach - konstruuje hipotezy na temat zachowań własnych i innych ludzi, sprawdza ich słuszność, jest otwarty na zmiany. Przyjmuje odpowiedzialność za swoje życie, także odpowiedzialność za własne trudności, nie obwiniając innych osób ani warunków społecznych za własne niepowodzenia. Jest zaangażowany w to, co się dzieje wokół niego, stawia sobie kreatywne cele, dąży do lepszego życia. Stara się realizować swoje cele życiowe, godząc się z ryzykiem niepowodzenia.

Choroby psychiczne – najczęściej stany lękowe i depresja negatywnie wpływają na życie osobiste oraz pociągają za sobą znaczne koszty społeczne i gospodarcze. Choroby te są jedną z najważniejszych przyczyn przebywania na zwolnieniu lekarskim, przechodzenia na wcześniejszą emeryturę czy rentę inwalidzką

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z póź. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

W działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorzady zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz

grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin a także inne osoby fizyczne i prawne. Według ww. ustawy ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. U. z 2011 r. , Nr 24, poz. 128).

Ww. Program nakreśla strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej.

Na terenie Powiatu Siemiatyckiego obowiązki w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego sprawują:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach (SP ZOZ):
 - Poradnia Zdrowia Psychicznego,
 - Poradnia Leczenia Uzależnionych i Współuzależnionych od Alkoholu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR),
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPPP),
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP),
- Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (MOPS, GOPS).

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest wykonywana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej opieki zdrowotnej – w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej. Opieka zdrowotna w Powiecie Siemiatyckim finansowana jest z następujących źródeł:

- 1) Narodowego Funduszu Zdrowia – środki przeznaczone są na świadczenia zdrowotne,
- 2) budżetu Powiatu Siemiatyckiego, Gmin – środki przeznaczone głównie na zadania z zakresu pomocy społecznej.
- 3) środków własnych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach.

Zadania Powiatu Siemiatyckiego w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), na mocy, której powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie promocji i ochrony zdrowia;
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) zgodnie, z którą do zadań własnych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez Powiat należy w szczególności:
 - a) opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców powiatu - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami,
 - b) przekazywanie marszałkowi województwa informacji o realizowanych na terenie powiatu (w tym informacji z gmin) o programach zdrowotnych;
 - c) inicjowanie, wspomaganie i monitorowanie działań lokalnej wspólnoty samorządowej w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej prowadzonych na terenie powiatu,
 - d) pobudzanie działań na rzecz indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie i na rzecz ochrony zdrowia,
 - e) podejmowanie innych działań wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych.
- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.), zgodnie, z którą do zadań własnych Powiatu należy m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Dla rozwiązywania szeroko rozumianych problemów ochrony zdrowia psychicznego istotne znaczenie mają także dwie ustawy koncentrujące się na zagadnieniach uzależnień tj. ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.) oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 24 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 75, poz. 468 z późn. zm.).

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej Powiatu Siemiatyckiego i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych, poradnictwa, pomocy oraz organizacji opieki zdrowotnej.

Program obejmuje przedstawienie propozycji planowanych działań w obszarze zdrowia

psychicznego, zawierając diagnozę aktualnego stanu zdrowotnego w Powiecie oraz cele polityki zdrowotnej Powiatu Siemiatyckiego w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, które mogą przyczynić się do wypracowania docelowego modelu organizacji opieki psychiatrycznej w Powiecie Siemiatyckim.

II. Krótka charakterystyka obszaru objętego Programem.

Źródło: Portal Powiatu Siemiatyckiego: www.siemiatycze.pl

Powiat Siemiatycki położony jest w północno-wschodniej części Polski, na południu województwa podlaskiego, w środku historycznego Podlasia, na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych łączących południową i północną Polskę (droga krajowa Nr 19 Suwałki - Rzeszów), centrum kraju zaś ze wschodnią granicą państwa. Usytuowanie powiatu w pobliżu granicy z Białorusią, stosunkowo niewielka odległość od Warszawy (130 km), Lublina (150 km) i Białegostoku (100 km) sprawiają, że Powiat Siemiatycki wiąże swoją przyszłość z rozwojem gospodarczym. Czyste środowisko naturalne, piękne krajobrazy doliny środkowego Bugu (region "Zielonych Płuc Polski") sprawiają, iż przyszłość regionu wiąże się także z rozwojem turystyki.

Powiat siemiatycki zajmuje obszar 1460 km², który podzielony jest na dziewięć gmin:

- miejską - Siemiatycze [pow. 36 km²],
- miejsko wiejską - Drohiczyn [pow 208 km²]

i siedem wiejskich:

- Dziadkowice [pow. 116 km²],
- Grodzisk [pow. 203 km²],
- Milejczyce [pow. 152 km²],
- Mielnik [pow.196 km²],
- Nurzec-Stacja [pow. 215 km²],
- Perlejewo [pow. 107 km²]
- Siemiatycze [pow. 227 km²].

Ludność

Na dzień 31.12.2010 r. ludność Powiatu Siemiatyckiego liczyła ogółem 46883 osoby, z tego na wsi 30042, co stanowi 64 % ogółu ludności, a w mieście 16841 – 36 %. Gęstość zaludnienia - 32 osoby na 1 km². Powiat Siemiatycki jest regionem o wielokulturowej i wielonarodowościowej specyfice. To region przede wszystkim rolniczy, ponad połowę powierzchni stanowią użytki rolne. W regionie brakuje dużych zakładów przemysłowych, przeważają przedsiębiorstwa zajmujące się przemysłem rolno-spożywczym. Rozwinięty jest sektor handlu i usług a także rzemiosło.

Największe przedsiębiorstwa w powiecie siemiatyckim to:

1. „Polser” Sp. z o.o – przetwórstwo mleka,
2. OK. – Owocowe Koncentraty w Siemiatyczach – przetwórstwo owoców,
3. „Oerlemans Food” Sp. z o.o w Siemiatyczach - przetwórstwo warzyw,
4. „Pater Firma” A.E. Daniluk – wytwórnia kostki brukowej w Siemiatyczach.

Na terenie powiatu istnieją dwie wyższe uczelnie: Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie – Filia w Drohiczynie oraz Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach.

Ludność w Powiecie Siemiatyckim wg poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat siemiatycki	46883	23097	23786
Miasta	16841	8045	8796
Drohiczyn	2031	971	1060
Siemiatycze	14810	7074	7736
Wieś	30042	15052	14990
Gmina Drohiczyn	4593	2351	2242
Gmina Dziadkowice	2938	1467	1471

Gmina Grodzisk	4342	2258	2084
Gmina Mielnik	2539	1204	1335
Gmina Milejczyce	2086	991	1095
Gmina Nurzec- Stacja	4258	2105	2153
Gmina Perlejewo	3055	1555	1500
Gmina Siemiatycze	6231	3121	3110

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Białymstoku na dn. 31.XII.2010 r.

Ochrona zdrowia.

W 2010 r. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach świadczył usługi medyczne stacjonarne, w ramach działalności Szpitala Powiatowego w Siemiatyczach i Zakładu Pielęgnacyjno – Opiekuńczego, oraz ambulatoryjne udzielając świadczeń w 18 poradniach specjalistycznych, Pracowni Fizjoterapii, pracowniach diagnostycznych min. radiodiagnostyki i endoskopii, Gminnym Ośrodku Zdrowia w Mielniku, Wiejskim Ośrodku Zdrowia w Śledzianowie, Ambulatorium Ogólnym POZ, oraz 11 gabinetach stomatologicznych: 5 mieszczących się w Siemiatyczach i 6 położonych w Mielniku, Drohiczynie, Grodzisku, Nurcu-Stacji, Milejczycach, Ostrożanach.

W 2010 roku leczono stacjonarnie 6 031 osób, które przebywały w oddziałach szpitalnych i Zakładzie Pielęgnacyjno – Opiekuńczym 38 900 osobodni. Ponadto w Izbie Przyjęć Szpitala Powiatowego w Siemiatyczach udzielono 3 635 porad ambulatoryjnych, nie zakończonych hospitalizacją. W tym samym roku, w zakresie działalności poradni specjalistycznych udzielono 72 007 porad, w zakresie Pracowni Fizjoterapii 57 860 zabiegów, w zakresie gabinetów stomatologicznych 39 514 porad, w zakresie świadczeń lekarza podstawowej opieki zdrowotnej 13 468 porad, a w ramach Ambulatorium Ogólnego POZ:

7 185 porad lekarskich, 6 498 porad pielęgniarских.

W 2010 r. w ramach struktur organizacyjnych SP ZOZ w Siemiatyczach funkcjonowały następujące jednostki o charakterze medycznym:

- Szpital Powiatowy w Siemiatyczach,
- Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy w Siemiatyczach,
- Poradnie Specjalistyczne w Siemiatyczach,
- Ambulatorium Ogólne POZ w Siemiatyczach,
- Gabinety Stomatologiczne w Siemiatyczach i na terenie gmin: Mielnik, Drohiczyn, Grodzisk, Nurzec-Stacja, Milejczyce.
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Mielniku,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Śledzianowie.

Na dzień 31.12.2010 r. Szpital Powiatowy w Siemiatyczach dysponował 146 łózkami na następujących oddziałach: Oddział Chorób Wewnętrznych (48 łózek), Oddział Chirurgii Ogólnej (45 łózek), Oddział Położniczo – Ginekologiczny rooming in (25 łózek), Oddział Dziecięcy (28 łózek), oraz 26 łózkami w Zakładzie Pielęgnacyjno – Opiekuńczym w Siemiatyczach

W Szpitalu Powiatowym poza oddziałami działają następujące wyodrębnione komórki o charakterze medycznym:

- Blok Operacyjny z dwiema salami operacyjnymi,
- Zakład Diagnostyki Obrazowej RTG,
- Pracownia USG,
- Pracownia EKG,
- Pracownia Endoskopowa (gastroskopia i kolonoskopia),
- Pracownia Cytologiczna,
- Apteka Szpitalna,
- Izba Przyjęć Ogólna,
- Izba Przyjęć Oddziału Położniczo – Ginekologicznego,
- Izba Przyjęć Oddziału Dziecięcego.

W strukturach SP ZOZ w Siemiatyczach funkcjonują następujące Poradnie Specjalistyczne:

- Poradnia Ginekologiczno - Położnicza,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Okulistyczna,
- Poradnia Laryngologiczna,
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc,
- Poradnia Chirurgiczna,
- Poradnia Ortopedyczno - Urazowa,
- Poradnia Onkologiczna,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Poradnia Leczenia Uzależnionych i Współuzależnionych od Alkoholu,
- Poradnia Dermatologiczna,
- Poradnia Rehabilitacyjna z Pracownią Fizjoterapii,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Neonatologiczna,
- Poradnia Alergologiczna,
- Poradnia Diabetologiczna,

- Poradnia Medycyny Pracy,
- Poradnia Medycyny Sportowej,
- Poradnia Logopedyczna,
- Poradnia Preluksacji,
- Poradnia Leczenia Wad Postawy,
- Poradnia Reumatologiczna,
- Poradnia Urologiczna,
- Poradnia Ortodontyczna,
- Poradnia Nefrologiczna,
- Tlenoterapia w warunkach domowych.

Świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej na terenie powiatu siemiatyckiego udzielane są przez publiczne i niepubliczne placówki służby zdrowia. W powiecie funkcjonują indywidualne praktyki lekarskie oferujące opiekę ogólną oraz specjalistyczną (dentystyczną, ginekologiczno-położniczą, itp.).

Wykaz placówek służby zdrowia na terenie powiatu siemiatyckiego:

- 1). Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach, ul. Szpitalna 8, w którego strukturach działają m.in.:
 - Szpital Powiatowy w Siemiatyczach,
 - Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Siemiatyczach,
 - Poradnie Specjalistyczne w Siemiatyczach,
 - Gminny Ośrodek Zdrowia w Mielniku, ul. Piaskowa 38.
- 2). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach, ul. Andersa 7a.
- 3). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach, ul. 11 Listopada 26.
- 4). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej nr 3 w Siemiatyczach, ul. Ks. Ściegiennego 1.
- 5). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Drohiczynie, ul. Warszawska 12.
- 6). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dziadkowicach.
- 7). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku, ul. Bielska 4.
- 8). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Milejczycach.
- 9). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nurcu Stacji, ul. Szkolna 5.
- 10). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Perlejewie.
- 11). Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ostrożanach, 17-312 Drohiczyn.

Pomoc Społeczna.

Na terenie powiatu siemiatyckiego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki

pomocy społecznej oraz instytucje wspomagające:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach, ul. Leg. Piłsudskiego 3.
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatyczach, ul. 11 Listopada 35A.
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Drohiczynie, ul. Warszawska 12.
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatyczach, ul. 11 Listopada 49.
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku, ul. 1 Maja 6.
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.
7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielniku, ul. Piaskowa 38.
8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejczycach, ul. Szkolna 5.
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurcu Stacji, ul. Żerczycka 33.
10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Perlejewie.

Istotnym problemem pomocy społecznej jest infrastruktura instytucjonalna wspomagająca zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych, wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w celu eliminowania osamotnienia, nieporadności i izolacji społecznej w sferze życia codziennego, nauki i pracy.

Na terenie powiatu siemiatyckiego działają następujące tego typu instytucje:

1. Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Siemiatyczach, ul. Szpitalna 10. Dom posiada 62 miejsca.
2. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Siemiatyczach, ul. Bartosza Głowackiego 2 – dla 25 uczestników.
3. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dołubowie, gmina Dziadkowice – dla 40 uczestników.

Organizacje pozarządowe.

Na terenie powiatu siemiatyckiego działają organizacje pozarządowe. Włączają się w organizację życia kulturalnego, sportowego, turystycznego oraz promocji powiatu. Wśród organizacji działających na terenie powiatu problematyką pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi zajmują się m.in.:

1. Siemiatyckie Stowarzyszenie Abstynentów „Ignis”, w Siemiatyczach, ul. 11 Listopada 44.
2. Katolicka Inicjatywa Antynarkotyczna „Trzy Kolory Nadzieja” ul. Kościelna 10, 17-312 Drohiczyn.
3. Fundacja „Q -Źródłom” – Promocja Zdrowia Psychicznego i Historii, ul. Nadbużańska 2, 17-312 Drohiczyn.
4. Fundacja „Donum” 24.02.2009. 0000324006 ul. Kilińskiego 8, 17-300 Siemiatycze.
5. Fundacja „Rogata” Rogacze 14, 17-332 Milejczyce.

III. Diagnoza obszaru objętego Programem.

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, mówiąc o osobach z zaburzeniami psychicznymi mamy na myśli osoby:

1. chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
2. upośledzone umysłowo,
3. wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a które to wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Lista potencjalnych i realnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego jest znaczna i obejmuje takie problemy, jak m. in.: bezrobocie, warunki pracy i życia w połączeniu z biedą, rosnąca gwałtownie skala emigracji zarobkowej, zaburzenia więzi społecznych, w tym deficyt wsparcia psychospołecznego i solidarności, zjawisko wykluczenia społecznego w połączeniu z rosnącymi różnicowaniami społeczno-ekonomicznymi, proces starzenia się społeczeństwa polskiego z jednoczesnym niżem demograficznym, znaczne rozmiary przestępczości, w tym zorganizowanej, katastrofy ekologiczne, naturalne i komunikacyjne, poczucie zagrożenia nieuleczalnymi chorobami.

Poza tym nie ma takiego okresu w życiu każdego człowieka, aby był wolny od zagrożeń dla swego zdrowia psychicznego, np.:

- stan psychiczny kobiety w ciąży może być szansą dla dziecka na prawidłowy rozwój lub zagrożeniem dla jego zdrowia psychicznego.
- nieodpowiednie oddziaływania wychowawcze grożą zachwianiem równowagi psychicznej dziecka i nieprawidłowym ukształtowaniem jego psychiki.
- okres szkolny: atmosfera rywalizacji, sposób oceniania, rygor, kary, nieprawidłowa postawa nauczyciela może powodować zagrożenie dla równowagi psychicznej u dzieci wrażliwych, nieśmiałych. Wymownym przykładem są tu fobie szkolne, lęki nocne, jąkanie się, moczenie nocne dziecka. Dodatkowym obciążeniem może być także postawa rodziców, którzy wymagają od dziecka osiągnięć przerastających jego możliwości.
- okres dojrzewania: dzieci mogą mieć trudności z ukształtowaniem wzorców zachowań związanych z płcią, normami społecznymi, wyborem dalszego kierunku nauki, a aktywne uczestnictwo w grupie rówieśników może być przyczyną zagrożeń związanych z uzależnieniami (alkohol, narkotyki, tytoń).
- osoby dorosłe: kłótnie w rodzinie, niepowodzenia w pracy, nauce, nałogi, rozwody, utrata pracy lub zasobów materialnych, śmierć najbliższych może spowodować kryzys psychologiczny. W przypadku braku pomocy może dojść do depresji, stanów lękowych, myśli i

tendencji samobójczych.

- osoby w wieku podeszłym: ich zdrowie psychiczne bywa szczególnie narażone, gdyż osoby starsze stają często przed problemem samotności, bezużyteczności lub odrzucenia. Mogą pojawiać się stany depresyjne i związane z nimi myśli i tendencje samobójcze.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu jest oczywiście rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych tj. alkoholu, narkotyków i leków.

Aktualnie na terenie Powiatu Siemiatyckiego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu psychicznego, w tym uzależnień zorganizowane jest w następujący sposób:

1) Stacjonarna opieka zdrowotna – lecznictwo zamknięte.

Świadczenia stacjonarnej opieki zdrowotnej na terenie Powiatu Siemiatyckiego realizowane są przez Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach w zakresie działalności Szpitala Powiatowego i Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego. W ramach jednostek SP ZOZ w Siemiatyczach nie funkcjonuje jednak oddział zapewniający kompleksowe świadczenia w zakresie lecznictwa psychiatrycznego i odwykowego. Osoby kierowane na leczenie do stacjonarnych placówek hospitalizowane są najczęściej na oddziałach zamkniętych zlokalizowanych w Choroszcy lub innych oddziałach psychiatrycznych i odwykowych funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego.

2) Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna:

Na terenie Powiatu Siemiatyckiego funkcjonuje **Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Leczenia Uzależnionych i Współuzależnionych od Alkoholu**. Obie wskazane powyżej poradnie działają w strukturach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach i obejmują opieką zdrowotną pacjentów powiatu siemiatyckiego z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami spowodowanymi uzależnieniami od alkoholu. Zarówno Poradnia Zdrowia Psychicznego, jak i Poradnia Leczenia Uzależnionych i Współuzależnionych od Alkoholu realizuje świadczenia w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w formie lekarskich porad ambulatoryjnych, konsultacji na rzecz oddziałów szpitala powiatowego, porad psychologicznych, psychoterapii indywidualnej i rodzinnej, porad terapeutycznych. W Poradni Zdrowia Psychicznego pracuje psychiatra, pielęgniarka, psycholog oraz psychoterapeuta. Poradnia pracuje 5 dni w tygodniu w godzinach rannych i popołudniowych. W 2010 r. w poradni udzielono 3 582 porad. W Poradni Leczenia Uzależnionych i Współuzależnionych od Alkoholu zatrudniony jest psychiatra, dwóch specjalistów terapii uzależnień i pracownik socjalny. Świadczenia zdrowotne w poradni

realizowane są 6 dni w tygodniu w godzinach rannych i popołudniowych. W 2010 r. w poradni zrealizowano 1 270 porad, udzielonych 325 osobom.

Na terenie Powiatu Siemiatyckiego nie udziela się czynnej opieki krótko ani długoterminowej, brak możliwości leczenia stacjonarnego, brak możliwości udzielania świadczeń na zasadzie oddziału dziennego albo zespołu leczenia środowiskowego.

Brak możliwości udzielania świadczeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychiatrii. Na terenie Powiatu Siemiatyckiego brak jest poradni, czy jakichkolwiek możliwości leczenia osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Usługi opiekuńcze, pomoc i poradnictwo specjalistyczne, w szczególności obejmujące poradnictwo rodzinne realizuje **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**, jednostka organizacyjna Powiatu realizująca zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Orzekanie o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności jest zadaniem rządowym wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, należącym do kompetencji Starosty Powiatu. Z dniem 3 stycznia 2000 roku Zarządzeniem Nr 1/2000 Starosty Powiatu Siemiatyckiego został powołany Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemiatyczach, który funkcjonuje przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach. Osoby powołane do pracy Zespołu to czterech lekarzy o specjalizacji: neurolog, laryngolog, okulista, lekarz chorób wewnętrznych, psychiatra a także psycholog, doradca zawodowy i pracownik socjalny. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r. Nr 139, poz. 1328z późniejszymi zmianami) przy kwalifikowaniu do znacznego, umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności bierze się m.in. pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu spowodowany przez:

- a. upośledzenie umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym, określane symbolem przyczyny niepełnosprawności 01-U
- 2) choroby psychiczne, w tym:
 - a) zaburzenia psychotyczne,
 - b) zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia,
 - c) utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia,
 - d) zespoły otępienne, określane symbolem przyczyny niepełnosprawności 01-P

Tabela: liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z przyczyny niepełnosprawności z

kodu 01-U i 02-P w roku 2010

LP	WYSZCZEGÓLNIENIE	SYMBOL 01-U	SYMBOL 02-P
Stopień niepełnosprawności		43	60
	Znaczny	8	20
	Umiarkowany	26	33
	Lekki	9	7
Wiek			
	16-25	30	7
	26-40	8	9
	41-60	3	27
	60 i więcej	2	17
Płeć			
	Kobieta	20	23
	Mężczyzna	23	37
Wykształcenie			
	Mniej niż podstawowe	7	7
	Podstawowe	31	26
	Zasadnicze	4	11
	Średnie	0	15
	Wyższe	1	1
Zatrudnienie			
	Tak	0	0
	nie	43	60

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach

43 osoby dorosłe które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w roku 2010 z przyczyny – upośledzenie umysłowe to w większości osoby z przedziału wiekowego 16-25 lat – 30 osób, z ogromną dominacją są to osoby z wykształceniem podstawowym - 31 osób, w stosunku do osób z wykształceniem zasadniczym – 4 osoby. Osoby orzekające się z upośledzenia umysłowego wszystkie pozostają bez zatrudnienia, patrząc na stopnie niepełnosprawności to osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności zdolne do pracy jedynie na rynku chronionym. Nieznaczna większość orzekanych osób to mężczyźni – 23, kobiety w liczbie nieznacznie mniejszej – 20.

Natomiast kolejne 60 osób dorosłych, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w roku 2010 z przyczyny – choroby psychiczne to w większości osoby z przedziału wiekowego 41-60 lat – 27 osób, z dominacją są to osoby z wykształceniem podstawowym - 26 osób, ale też z zasadniczym, 11 osób i średnim, 15 osób. Osoby orzekające się z chorób psychicznych jak i osoby z upośledzeniem umysłowym wszystkie pozostają bez zatrudnienia, patrząc na stopnie niepełnosprawności to w większości osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności zdolne do pracy jedynie na rynku chronionym, lecz także ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 20 osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji i wymagających stałej opieki innych osób.

Zróznicowanie w płci u osób orzekanych z przyczyny chorób psychicznych jest wyraźniej skierowane na płęć męską – 37 osób, kobiet – 23.

W roku 2010, 682 osób dorosłych uzyskało orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z różnych schorzeń, osób orzekanych z przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego, było aż 103, stanowi to około 15 % ogółu osób orzekanych.

Tabela: liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z przyczyny niepełnosprawności z kodu 01-U i 02-P w roku 2010

LP	WYSZCZEGÓLNIENIE	SYMBOL 01-U	SYMBOL 02-P
	Niepełnosprawność dziecka	9	1
Wiek			
	0-3	0	0
	4-7	0	0
	8-16	9	1
Płeć			
	Kobieta	3	0
	Męczyzna	6	1

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach

10 dzieci łącznie otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności w roku 2010 z przyczyny – choroby psychiczne i upośledzenie umysłowe, w większości są to dzieci z upośledzeniem umysłowym, z przedziału wiekowego 8-16 – 10 dzieci, Zróznicowanie w płci u dzieci orzekanych z przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego jest wyraźniej skierowane na płęć męską – 6 dzieci, kobiet – 3.

W roku 2010, 86 dzieci uzyskało orzeczenie o niepełnosprawności z różnych schorzeń, dzieci z orzekanych przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego, było zaledwie 10, stanowi to około 12% ogółu orzekanych dzieci.

Analizując dane statystyczne z roku 2008 osób dorosłych, które uzyskały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego było tylko 62, czyli w okresie jednego roku nastąpił wzrost osób orzekających się o prawie połowę. Natomiast dzieci, które otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności z przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego, było w roku 2008 – 14, jest to niewielki wzrost liczby dzieci orzekanych. Porównanie lat 2008 i 2010 wskazuje duży wzrost osób dorosłych, które otrzymały orzeczenie z przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego.

Orzeczenie wydane przez Zespół służy do celów pozarentowych. Oznacza to, że posiadanie

orzeczenia pozwala korzystać z następujących form pomocy, bądź uprawnień:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia, możliwość korzystania ze szkoleń oraz podleganie przywilejom pracowniczym osób niepełnosprawnych,
- w zakresie pomocy społecznej – możliwość korzystania z pomocy świadczonej lub organizowanej przez pomoc społeczną,
- w zakresie rehabilitacji społecznej - możliwość uczestnictwa w terapii zajęciowej, konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne,
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego,
- korzystanie z karty parkingowej.

Podstawową formą rehabilitacji społecznej przed zawodową osób niepełnosprawnych z przyczyny chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego, jest uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej. Warsztat terapii zajęciowej, jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym głównie z upośledzeniem umysłowymi chorobami psychicznymi uniemożliwiającym aktualnie podjęcie pracy, możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową. Osoby niepełnosprawne przebywające w warsztatach posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej, określone właśnie w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, wydanym przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Warsztat co do zasady prowadzi działalność o charakterze niezarobkowym, ewentualny dochód ze sprzedaży produktów i usług, wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach realizowanego programu terapii, przeznacza się w porozumieniu z uczestnikami warsztatu - na pokrycie wydatków związanych z ich zbiorowym uczestnictwem w życiu społecznym organizowanym przez warsztat.

Pierwszy Warsztat Terapii Zajęciowej w Siemiatyczach powstał 20 grudnia 2005 roku, prowadzony jest przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus, z siedzibą w Siemiatyczach, ul. Bartosza Głowackiego 2, dla 25 uczestników. Uczestnicy tego warsztatu są w przedziale wiekowym:

do lat 20	- 0
21-29	- 14
30-39	- 8
40-49	- 2
50-59	- 1

Liczba kobiet w roku 2010 wynosi 14, a mężczyzn 11. WTZ jest placówką pobytu dziennego,

czynną od poniedziałku do piątku. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się w grupach 5 osobowych w pracowniach terapeutycznych:

- komputerowej,
- gospodarstwa domowego,
- muzycznej,
- krawiecko- plastycznej,
- rękodzieła sztuki religijnej,

zgodnie z Planem Działalności Warsztatu i programami poszczególnych pracowni.

Tabela: rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ w Siemiatyczach według schorzenia wiodącego:

RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	LICZBA OSÓB
upośledzenie umysłowe	21
choroby psychiczne	0
uszkodzenie narządu ruchu	4
uszkodzenie słuchu	0
uszkodzenie wzroku	0
neurologiczne	0
niepełnosprawność sprzężona	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach

Tabela: stopień niepełnosprawności uczestników WTZ w Siemiatyczach

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	LICZBA OSÓB
znaczny	13
umiarkowany	12
lekki	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach

Drugi Warsztat Terapii Zajęciowej w Dołubowie powstał 28 grudnia 2009 roku, prowadzony jest przez Stowarzyszenie Pomocy „Szansa” z siedzibą w Witowicach 60a, dla 40 uczestników. Połowa uczestników pochodzi z dwu gmin: Dziadkowice i Grodzisk. Większość uczestników stanowią mężczyźni. Liczba kobiet 17, a mężczyzn 23. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się w grupach 10 osobowych w pracowniach terapeutycznych:

- gospodarstwa domowego,
- ogrodnicza,
- plastyczna,

– rękodzieła artystycznego,

zgodnie z Planem Działalności Warsztatu i programami poszczególnych pracowni.

Tabela: rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ w Dołubowie według schorzenia wiodącego

RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	LICZBA OSÓB
upośledzenie umysłowe	26
choroby psychiczne	16
uszkodzenie narządu ruchu	0
uszkodzenie słuchu	0
uszkodzenie wzroku	1
neurologiczne	3
niepełnosprawność sprzężona	1

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach

Tabela. stopień niepełnosprawności uczestników WTZ w Dołubowie

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	LICZBA OSÓB
znaczny	12
umiarkowany	35
lekki	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach

Specjalistyczna opieka psychiatryczna wspomagana jest również przez poradnictwo. Wszechstronną pomoc psychologiczną dzieciom i młodzieży z różnorodnymi problemami rozwojowymi zapewnia na terenie całego powiatu **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która od wielu lat wspiera swoją pomocą dzieci, młodzież, rodziców, nauczycieli z terenu całego powiatu. Zatrudnia kilkunastu psychologów, pedagogów, logopedów i innych specjalistów przygotowanych do pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Misją Poradni jest wspieranie uczniów w procesie edukacji, to znaczy zapobieganie, redukcja, minimalizowanie trudności, na jakie może napotkać młody człowiek w procesie uczenia się oraz funkcjonowania emocjonalnego, społecznego. Poradnia wspiera swoją pomocą dzieci, młodzież, rodziców, nauczycieli – osoby mające wpływ i bezpośrednie zainteresowanie efektami nauczania i wychowania.

Realizacja tych działań obejmuje przede wszystkim:

1. Profilaktykę trudności występujących w procesie edukacji poprzez:

- pracę z dzieckiem przedszkolnym mającą na celu wyrównywanie deficytów i dysharmonii rozwojowych,
- pomoc w wyborze optymalnego poziomu i rodzaju kształcenia, czyli pomoc w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej, ale także integracyjnej lub specjalnej, jeśli jest to wskazane,
- szerzenie wiedzy psychologicznej oraz pracę nad umiejętnościami wychowawczymi rodziców i nauczycieli.

2. Przeciwdziałanie trudnościom już występującym, prowadzące do istotnego ich zmniejszenia. Ten obszar działań obejmuje:

- terapię pedagogiczną,
- terapię logopedyczną,
- socjoterapię,
- doradztwo instruktaż, wsparcie dla rodziców i nauczycieli.

Ponadto nauczyciele zatrudnieni w Poradni prowadzą także zajęcia z promocji zdrowia, w tym zdrowia psychicznego.

Ze względu na narastającą liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi zależnymi od czynników psychospołecznych, potrzeby w opiece nad zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży są znaczne.

Aktywizacją zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi zajmuje m.in. **Powiatowy Urząd Pracy**. Aktywizacja zawodowa osób chorych psychicznie stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy, gdyż w grupie tej problemy z zakresu wykluczenia społecznego manifestują się z ogromną siłą. Grupa tych osób narażona jest na długotrwałe bezrobocie chociażby ze względu na obawy pracodawców związane z zatrudnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi. Lokalny rynek pracy charakteryzuje się przede wszystkim brakiem zakładów pracy chronionej, co znacznie ogranicza możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Ponadto brakuje tu także przedsiębiorczości społecznej, która dałaby osobom z zaburzeniami psychicznymi możliwość zarówno rehabilitacji zawodowej jak i społecznej. Oznacza to, że na lokalnym rynku pracy występuje niedostateczna ilość miejsc pracy zdolnych do zapewnienia zatrudnienia dostosowanego do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnych, w tym także osób chorych psychicznie.

Uwzględniając położenie geograficzne powiatu oraz jego aktualną sytuację społeczno-gospodarczą, należy przede wszystkim zauważyć, że większość zakładów pracy skupionych jest przede wszystkim w mieście Siemiatycze oraz większych miejscowościach, zaś większość ludności powiatu zamieszkuje wsie. Osoby poszukujące pracy, w tym także niepełnosprawni mają zatem trudności związane z ograniczeniami komunikacyjnymi, związane zarówno z poszukiwaniem jak i podjęciem pracy. Dodatkowo do momentu powstania szkoły specjalnej oraz warsztatów terapii zajęciowej osoby niepełnosprawne przebywały głównie pod opieką rodziców i osób bliskich,

dlatego też kolejnym problemem jest też zjawisko zależności od własnych rodziców. Fakt pozostawania bez zatrudnienia jest również związany ze stygmatyzacją osób chorych psychicznie. Zarówno mieszkańcom powiatu, jak i pracodawcom brakuje konsekwentnej edukacji na temat funkcjonowania oraz potrzeb osób chorych psychicznie, tym bardziej, że środowiska w których na co dzień funkcjonują te osoby, mogą być doskonałym źródłem wsparcia w ich rehabilitacji społecznej i zawodowej. Kolejnym istotnym problemem jest długotrwała zależność osób z zaburzeniami psychicznymi od pasywnych form pomocy społecznej. Zależność ta zwiększa bierność zawodową w tej grupie osób i powoduje, że nie odczuwają one potrzeby integracji z rynkiem pracy.

Na koniec kwietnia 2011 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemiatyczach zarejestrowanych było 1726 osób bezrobotnych, w tym 73 osoby niepełnosprawne. Stanowi to 4,2 % ogółu bezrobotnych. Wśród osób niepełnosprawnych, są także zarejestrowani jako poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu – 3 osoby. 39,7 % wszystkich niepełnosprawnych bezrobotnych stanowią mieszkańcy miasta, zaś 49,4 mieszkańcy wsi. Charakterystyka grupy pod względem wieku przedstawia się następująco: 18-24 lata – 6 osób, 25-34 lata – 12 osób, 35-44 lata – 11 osób, 45-54 lata – 20 osób, 55-59 lat – i więcej – 6 osób. Jeśli chodzi o stopień niepełnosprawności, 64 osoby bezrobotne, co stanowi 87,6 % ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych posiada stopień lekki, zaś 12,4 stopień umiarkowany. Na koniec kwietnia bieżącego roku, wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych nie było osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Uwzględniając rodzaje posiadanej przez bezrobotnych niepełnosprawności należy stwierdzić, że najwięcej osób, tj. 34,2 % posiada upośledzenie narządu ruchu. Kolejną większą grupą są bezrobotni z chorobami narządu wzroku – 13,6 %, chorzy psychicznie - 8,2 % oraz osoby z chorobami układu oddechowego i układu krążenia – 8,2%. Osoby upośledzone umysłowo stanowią 5,4 ogółu niepełnosprawnych. Na tym samym poziomie kształtuje się odsetek osób z chorobami neurologicznymi. Choroby układu pokarmowego występują u 4,1% niepełnosprawnych bezrobotnych. Pozostałe schorzenia, tj zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (1,3 %), choroby układu moczowo-płciowego (1,3%) kształtują się na tym samym poziomie. Niepełnosprawności inne i nie ustalone występują u 16,4 % wszystkich niepełnosprawnych.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych najwięcej osób posiada wykształcenie podstawowe i podstawowe nieukończone, co stanowi 45,2 % ogółu bezrobotnych. 27,3 % bezrobotnych legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym, zaś 8,2 % średnim ogólnokształcącym a 16,4 % wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Wykształcenie wyższe posiada 2,73 % ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych jest 21 osób bez kwalifikacji, co stanowi 28,7 %

ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych.

Osoby bezrobotne niepełnosprawne wg przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w grupie osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wobec bezrobotnych chorych psychicznie stosowane są wszystkie usługi i instrumenty rynku pracy skierowane do osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych. Osobom tym przygotowuje się także Indywidualne Plany Działania, których celem jest doprowadzenie ich do podjęcia pracy. Proponuje się takie usługi i instrumenty rynku pracy, które pozwolą im na szybszą integrację z rynkiem pracy. W ramach IPD ustalane są także działania do samodzielnej realizacji, których celem jest pobudzenie i ukierunkowanie osoby bezrobotnej do podejmowania indywidualnych działań zmierzających do podjęcia pracy.

Osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi stanowią niewielki odsetek ogółu niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemiatyczach (8,2 %). Trudno jest ocenić na podstawie danych posiadanych przez Urząd, skali rozmiarów zjawiska jakim są zaburzenia psychiczne.

Wśród osób bezrobotnych, które w sposób szczególny narażone są na wystąpienie zaburzeń psychicznych znajdują się przede wszystkim osoby długotrwale bezrobotne, w tym także osoby młode, dobrze wykształcone. Długotrwale pozostawanie bez zatrudnienia, związany z tym brak środków służących realizacji podstawowych potrzeb życiowych, z czasem także wykluczenie społeczne staje się czynnikiem wyzwalającym liczne zaburzenia psychiczne. Podobnie jest w przypadku osób młodych, które nie potrafią odnaleźć się w realiach rynku pracy. Długotrwale pozostawanie bez pracy, brak perspektyw dalszego rozwoju oraz możliwości podjęcia pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, wpływa negatywnie przede wszystkim na ich psychikę oraz motywację do zmiany sytuacji w jakiej się znaleźli.

Na terenie powiatu siemiatyckiego poradnictwo oraz pomoc rodzinom realizowana jest także w ramach działalności **Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej** (9 ośrodków). Jednostki pomocy społecznej realizują wiele form wsparcia na rzecz rodzin znajdujących się w kryzysie. Jednym z trudniejszych zadań, jakie mają przed sobą Ośrodki Pomocy Społecznej jest zabezpieczenie potrzeb osób chorych, niepełnosprawnych lub starszych, nie mogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. W takiej sytuacji możliwe jest zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych, przyznania świadczenia pielęgnacyjnego lub umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej.

W gminach działają także Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które inicjują działania w zakresie:

- zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,

- udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomagania działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Powyższa diagnoza pozwala ustalić następujące cele główne i szczegółowe w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

IV. Cele programu.

1. Cel główny

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

Cele szczegółowe	Zadania w ramach celu	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
<p>1.1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.</p>	<p>1.1.1 opracowanie i wdrożenie pakietu działań mających na celu podniesienie poziomu zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży przez kreowanie harmonijnego rozwoju, kształtowanie osobowości i struktur psychicznych, umiejętności społecznych, podnoszenie odporności i poprawę funkcjonowania emocjonalnego,</p> <p>1.1.2 prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych do odpowiednio wybranych grup docelowych, zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją epidemiologiczną, ze szczególnym uwzględnieniem osób w podeszłym wieku,</p> <p>1.1.3 prowadzenie działań z zakresu promocji i zapobiegania problemom zdrowia psychicznego poprzez opracowywanie programów zdrowotnych dotyczących profilaktyki w obszarach zdrowia psychicznego: a. dzieci i młodzieży, w szczególności w zakresie poprawy opieki nad dziećmi i młodzieżą z</p>	<p>Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna</p> <p>GOPS</p> <p>GOPS</p> <p>Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna</p>	<p>do 29.02.2012 r.</p> <p>2012/2013</p> <p>realizacja ciągła</p> <p>realizacja ciągła</p>	<p>oferta skierowana do dzieci i młodzieży,</p> <p>liczba osób objętych programem, wykaz działań,</p> <p>liczba adresatów, wykaz działań, spotkań,</p> <p>liczba osób objętych programem,</p>

	zaburzeniami psychicznymi swoistymi dla okresu dzieciństwa i dorastania, w celu zwiększenia dostępności do opieki i pomocy specjalistycznej,			
1.2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.	1.2.1 opracowanie programu zapobiegania samobójstwom wśród dzieci i młodzieży, 1.2.2 opracowanie programu zapobiegania zaburzeniom odżywiania wśród młodzieży, 1.2.3 opracowanie programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym, 1.2.4 realizacja programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym, 1.2.5 prowadzenie programów profilaktycznych dla ofiar przemocy oraz programów zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym, 1.2.6 prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym, 1.2.7 szersze uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub z innymi uzależnieniami,	Powiatowa Poradnia PP PPPP GOPS GOPS GOPS GOPS Powiatowa Poradnia PP GOPS (GKRPA, zespół interdyscyplinarny)	do 30.06.2012 r. realizacja ciągła 2012/2013 2012 realizacja ciągła 2012-2015 realizacja ciągła realizacja ciągła	opracowany program, liczba osób, objętych programem, liczba osób, którym udzielono wsparcia, odsetek populacji biorącej udział w programie, liczba interwencji, liczba osób, objętych programem, wykaz działań, ilość dzieci, liczba pacjentów kierowanych na leczenie,

1.3 . Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.	1.3.1 prowadzenie kampanii medialnych oraz skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym, realizacja lokalnych projektów informacyjno – edukacyjnych sprzyjających postawom przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi,	GOPS	realizacja ciągła	wykaz działań, spotkań,
1.4 Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	<p>1.4.1 opracowanie programu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego w jednostkach działających w systemie oświaty,</p> <p>1.4.2 realizacja programu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego w jednostkach działających w systemie oświaty,</p> <p>1.4.3 prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w stanach kryzysu psychicznego, w tym działań edukacyjnych,</p> <p>1.4.4 rozszerzenie zakresu pomocy udzielanej przez podmioty powołane do pomocy rodzinom i udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych,</p> <p>1.4.5. utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub zwiększanie liczby miejsc w istniejących dwóch warsztatach terapii zajęciowej w powiecie siemiatyckim,</p> <p>1.4.6. prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w zakresie udzielania wsparcia psychologicznego i prawnego w sytuacjach kryzysowych,</p>	<p>Powiatowa Poradnia PP</p> <p>Powiatowa Poradnia PP</p> <p>GOPS</p> <p>GOPS</p> <p>PCPR</p> <p>PCPR</p>	<p>do 31.12.2011</p> <p>realizacja ciągła</p> <p>realizacja ciągła</p> <p>realizacja ciągła</p> <p>2012-2015</p> <p>2012-2015</p>	<p>opracowany program,</p> <p>ilość osób,</p> <p>wykaz działań,</p> <p>liczba osób, którym udzielono wsparcia,</p> <p>liczba miejsc w wtz, liczba placówek,</p> <p>liczba udzielonych porad i liczba osób korzystających.</p>

2. Cel główny.

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku lokalnym i społecznym.

Cele szczegółowe	Zadania w ramach celu	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
2.1. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.	<p>2.1.1 opracowanie programu szkolenia personelu medycznego w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, z uwzględnieniem środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,</p> <p>2.1.2 szkolenie pracowników ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. lekarzy pierwszego kontaktu i pielęgniarek, w zakresie upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego, rozpoznawania zaburzeń psychicznych, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, zasad organizacji systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego,</p> <p>2.1.3 prowadzenie akcji informacyjnej w zakresie rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,</p>	<p>SP ZOZ</p> <p>SP ZOZ</p> <p>SP ZOZ</p>	<p>2012</p> <p>2012 – 2013</p> <p>Realizacja ciągła</p>	<p>opracowany program szkoleń,</p> <p>liczba osób objętych szkoleniami,</p> <p>wykaz działań,</p>
2.2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.	<p>2.2.1 aktywizacja osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi w ramach projektu systemowego realizowanego z PO KL,</p> <p>2.2.2 wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych oferujących pomoc osobom niepełnosprawnym, w tym niepełnosprawnym intelektualnie, uzależnionych.</p>	<p>PCPR</p> <p>Powiat Siemiatycki</p>	<p>2011-2013</p> <p>realizacja ciągła</p>	<p>liczba uczestników w projekcie,</p> <p>liczba inicjatyw,</p>

	<p>2.4.3. realizacja, koordynowanie i monitorowanie Programu Ochrony Zdrowia psychicznego. Zarząd Powiatu zapewni działaniom Zespołu niezbędną pomoc administracyjną,</p>	Lokalny Zespół Koordynujący	realizacja ciągła	odsetek populacji objętej programem,
	<p>2.4.6 współpraca Gmin Powiatu Siemiatyckiego z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach</p>	GOPS PCPR	realizacja ciągła	liczba spotkań, inicjatyw,
	<p>2.4.7 wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	PCPR	2011-2015	liczba inicjatyw.

V. Sposób realizacji Programu.

W celu koordynacji realizacji wskazanych wyżej zadań Zarząd Powiatu Siemiatyckiego Uchwałą w dniu 12 kwietnia 2011 r. powołał Lokalny Zespół Koordynujący do realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Do prac Zespołu zostali zaproszeni przedstawiciele jednostek oraz przedstawiciele gmin Powiatu Siemiatyckiego. Szczególnie istotne jest wypracowanie wspólnego z województwem stanowiska w sprawie poprawy jakości opieki psychiatrycznej.

Źródła finansowania:

- 2) środki finansowe: Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 3) środki własne Powiatu,
- 4) środki PFRON,
- 5) środki własne realizatorów programu,
- 6) budżet państwa,
- 7) środki pochodzące z funduszy europejskich.

Wskaźniki monitoringu:

Liczba przygotowanych i zrealizowanych programów, w szczególności programu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego, liczba przygotowanych i zrealizowanych przedsięwzięć profilaktycznych, liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych, liczba wykrytych zaburzeń, liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy. Liczba szkoleń o tematyce: zapobieganie samobójstwom wśród dzieci i młodzieży oraz zapobieganie zaburzeniom odżywiania wśród młodzieży.

Adresaci Programu:

- osoby chore psychicznie,
- osoby upośledzone umysłowo,
- osoby wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym,
- dzieci i młodzież,
- osoby dorosłe.

Podmiot koordynujący:

Lokalny Zespół Koordynujący do realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego powołany Uchwałą Zarządu Powiatu Siemiatyckiego z dnia 12 kwietnia 2011 r.

Podmioty uczestniczące:

Program będzie realizowany w partnerstwie z następującymi podmiotami:

- 1) Podlaski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 2) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach,
- 3) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach,
- 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach,
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Siemiatyczach,
- 6) Gminy Powiatu Siemiatyckiego,

Sposoby sprawozdawczości.

Corocznie podmioty wskazane jako realizatorzy Programu przesyłają do Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach w terminie do końca kwietnia sprawozdanie z realizacji programu w roku poprzednim. Ze względu na stosunkowo długi okres objęty działaniami Programu zakłada się, że będzie on otwarty na nowe przedsięwzięcia i zadania.

Podsumowanie.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi są szczególnie zagrożone ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Z powodu specyfiki swojego schorzenia mają ogromne trudności w samodzielnym funkcjonowaniu społecznym, pełnieniu ról społecznych oraz integracji społecznej. Taka sytuacja powoduje spadek aktywności społecznej, pogłębiającą się izolację społeczną, wzrost uzależnienia od opiekunów, a rezultacie obniżenie jakości życia tych osób.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi są bardzo często spychani na margines życia społecznego, bywają szykanowani, wyśmiewani i nieakceptowani przez ludzi z ich otoczenia, a nawet swoich bliskich.

Podjęmowane działania pozwolą zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych i innych form opieki w środowisku rodzinnym. Osiągniemy to dzięki rozwojowi ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz zwiększeniu dostępności do różnorodnych form wsparcia udzielanego osobom z zaburzeniami psychicznymi (w ramach posiadanych możliwości lokalowych i środków finansowych).

Program koresponduje z koncepcjami zawartymi w Narodowym Programie Ochrony

Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015. W Programie położono główny nacisk na zadania z zakresu promocji zdrowia zaburzeń psychicznych, niwelowanie nierówności w zakresie dostępu do świadczeń zdrowotnych, budowanie partnerstwa pomiędzy wszystkimi podmiotami realizującymi program.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 - 2015 **ma szanse na skuteczną i pełną realizację** jedynie pod warunkiem przyjęcia jego rekomendacji i planowanych zadań przez samorząd województwa oraz jako własne, przez wszystkie instytucje, organizacje i osoby zajmujące się ze statutowego obowiązku lub społecznej potrzeby problematyką zdrowia psychicznego i jego ochrony. O taką konstruktywną współpracę wokół realizacji celów Programu apelują autorzy oraz organy powiatu siemiatyckiego stanowiące o jego wejściu w życie.

Podstawa opracowania:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego(Dz. U. z 2011 r., Nr 24. poz. 128).
2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz.535 z póź. zm).
3. Informacje opracowane przez instytucje wskazane jako realizatorzy Programu.